

Rangordeoverzicht woonlastenmonitor 2018

Gemeente	Rangorde	Bedrag 2018	Rangorde 2017
Nederland gemiddeld		€ 721	
Alkmaar	13	€ 578	8
Hoorn	130	€ 709	127
Heerhugowaard	76	€ 668	65
Den Helder	139	€ 714	135
Edam-Volendam	142	€ 715	121
Wormerland	322	€ 832	299
Purmerend	153	€ 721	144
Beemster	361	€ 893	335
Waterland	243	€ 768	257
Zaanstad	328	€ 839	316
Landsmeer	344	€ 857	355

Bron: Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO).

Op nummer 1 staat de gemeente met de laagste lasten. Uit bovenstaande tabel blijkt de plaats van Beemster in het landelijk overzicht en ten opzichte van de ISW-gemeenten.

Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid

Voor belastingplichtigen met lage inkomens bestaat de mogelijkheid van gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de belasting. Kwijtschelding is alleen mogelijk voor de afvalstoffenheffing. Kwijtschelding is mogelijk wanneer aan de voorwaarden van de Invorderingswet 1990 is voldaan, met dien verstande dat wij uitgaan van 100% van de relevante bijstandsnorm. Richtlijnen oor het verlenen van kwijtschelding staan in het Besluit gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid van 12 februari 2013.

2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Deze paragraaf gaat in op de vraag hoe de gemeente Beemster haar financiële risico's opvangt, zonder dat dit betekent dat het beleid aangepast moet worden. Hiervoor is inzicht nodig in het weerstandsvermogen.

Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om niet begrote kosten te dekken. Door het weerstandsvermogen hoeft bij een financiële tegenvaller in de begrotingsuitvoering, niet direct tot een bezuiniging te worden overgegaan. Onderscheid wordt gemaakt tussen incidenteel en structureel weerstandsvermogen. Het eerste is bedoeld voor éénmalige tegenvallers en het tweede voor structurele tegenvallers.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt, of kan beschikken, om niet begrote kosten te dekken;
- alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit:

- de algemene reserve;
- stille reserves (en voorzieningen);
- bezuinigings-/ombuigingsmogelijkheden;
- de onbenutte belastingcapaciteit;
- post voor onvoorziene uitgaven.

In geld uitgedrukt berekenen wij de weerstandscapaciteit als volgt:

In de exploitatie (structurele weerstandscapaciteit):	
- Post onvoorziene uitgaven	€ 25.000
- Onbenutte belastingcapaciteit (OZB)	€ 1.351.669
- Bezuinigings-/ombuigingsmogelijkheden	n.v.t.
Weerstandscapaciteit in de exploitatie	€ 1.376.669
In het vermogen (incidentele weerstandscapaciteit):	
- Algemene reserve	€ 3.089.193
- Stille reserves, niet bedrijfsgebonden activa	€ 1.905.245
- Stille reserves, aandelenbezit	€ 1.622
Weerstandscapaciteit in het vermogen	€ 4.996.060
Totale weerstandscapaciteit	€ 6.372.729

Toelichting

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit van de gemeente Beemster is het verschil tussen het werkelijke tarief (on)roerendezaakbelastingen dat de gemeente heeft vastgesteld en het tarief dat de gemeente minimaal zou moeten hanteren om in aanmerking te komen voor extra steun van het Rijk (de zogenaamde artikel 12-status). Daarnaast telt het verschil tussen kostendekkende tarieven en de werkelijk gehanteerde tarieven mee.

Beemster heeft besloten vanaf 2016 naar kostendekkende tarieven te groeien. Hiertoe zijn de kosten van het veegvuil en de kwijschelding in de tarieven ondergebracht en resteert als onbenutte belastingcapaciteit alleen de OZB.

Algemene reserve

De gemeente Beemster kent één algemene reserve. Deze is bedoeld als buffer om onvoorziene risico's op te vangen. De algemene reserve is een belangrijk onderdeel van het weerstandsvermogen van de gemeente. Bij de behandeling van de beleidsnota reserves, voorzieningen en risicomanagement, in de raadsvergadering van 30 juni 2015, is besloten om de ondergrens van de algemene reserve te stellen op € 1,5 miljoen. Met deze ondergrens kan worden gesignaleerd wanneer de algemene reserve niet (langer) toereikend is om onvoorziene risico's op te vangen. Het gehele saldo van de algemene reserve wordt meegenomen in de berekening van de weerstandscapaciteit.

Stille reserves

Bij de stille reserves gaat het om:

- Niet-bedrijfsgebonden activa. Deze activa kunnen worden verkocht zonder dat de bedrijfsvoering van de gemeente daardoor wordt belemmerd. Het voordelig verschil tussen de actuele waarde en de boekwaarde hoort onder de stille reserves. Bij de bepaling van de actuele waarde is de WOZ-waarde van het belastingjaar 2018 gehanteerd. De werkelijke actuele waarde kan lager zijn dan de vermelde WOZ-waarde, omdat na de waardepeildatum

de prijzen nog zijn gedaald. Wij geven er de voorkeur aan toch van de WOZ-waarde uit te gaan, omdat deze waarde een vast gegeven is.

- Het aandelenbezit van de gemeente. De gemeente Beemster bezit aandelen van de BNG en Alliander NV. Het verschil tussen boekwaarde en actuele waarde is de stille reserve.

Risico's

- Bij het gebruiken van gegevens voor dienstverlening op maat, nemen de risico's toe voor informatieveiligheid en de privacy voor inwoners.
- Sinds 2018 is een nieuw systeem van jeugdzorg inkoop, en verwijsindicaties (SPIC's) in gebruik. Dit betekent een breuk met de voorgaande jaren, waardoor het vergelijken van de zorgkosten met 2017 en daarvoor niet goed mogelijk is. Bij het opstellen van de begroting 2019 is gekeken naar de extrapolatie van de gegevens januari t/m juli 2018. Op hoofdlijnen is een stijging waarneembaar in zowel prijs als volume. Volume doordat het aantal kinderen met een indicatie is gestegen t.o.v. 2017. En prijs doordat de kosten per indicatie zijn gestegen met meer dan de prijsindex van de begroting.
Meer specifiek zien we dat bij de verlengde jeugdzorg 18+. In 2018 is (t.o.v. 2017) het aantal kinderen boven de 18 welke jeugdzorg ontvangen verdubbeld. Daarnaast kampt Beemster met een grote stijging van de kosten door de uitbreiding van kinderen met 24 uren-zorg, vaak in de vorm van Gezinshuizen. Deze zorg is duur, en vanwege de plaatsing door derden valt er geen voordeel te halen uit het zogenaamde Woonplaatsbeginsel.
In de begroting 2019 is geen budgetverhoging op het beleidsveld Jeugd opgenomen, waardoor er een reële kans op overschrijding is. Omdat er ook op het gebied van de Wmo een aantal kosten verhogende ontwikkelingen spelen in 2019, is het onduidelijk of binnen het hele sociaal domein een overschrijding op het beleidsveld Jeugd kan worden opgevangen.
- In verband met een lopende procedure bij de Raad van State is het risico aanwezig dat de woningbouwontwikkeling in Zuidoostbeemster vertraging oploopt.
- Het niet in exploitatie kunnen nemen van Zuidoostbeemster fase 2.
- Het niet behalen van de landelijke taakstelling om 75% afvalscheiding te realiseren.
- Het niet kunnen realiseren van aardgasloze aansluitingen bij bestaande bouw.
- Het niet behalen van de opgave om alle asbest te saneren voor 2024.
- De methode om onkruid te verwijderen moet aangepast worden.
- De risico's die spelen bij HVC.
- Overdracht van wegen die nu door het hoogheemraadschap beheert worden.
- Uitvoering van het Interbestuurlijk Programma (IBP).
- Nog enkele risico's die niet expliciet opgenomen zullen worden in deze paragraaf in verband met de gevoeligheid.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de gekwantificeerde risico's. Uitgangspunt voor de gemeente Beemster is om een weerstandsvermogen aan te houden met een ratio tussen de 1,4 en 2,0. Dit waarderingscijfer vormt een goed uitgangspunt voor een gemeente waarbij een volledige risico-inventarisatie heeft plaatsgevonden en waarbij het investeringsprofiel voor de komende jaren vergelijkbaar is aan de huidige situatie. Om schommelingen te kunnen opvangen wordt een minimum- en maximumratio aangehouden.

Door middel van de zogenaamde Monte Carlo simulatie wordt op basis van het uiteindelijke risicoprofiel het benodigde weerstandsvermogen berekend. Deze bedraagt per september 2018 € 2,1 miljoen.

Afgezet tegen de totale weerstandscapaciteit van € 6.372.729 bedraagt de ratio momenteel 3,03. Dit betekent dat in 90% van de gevallen de gemeente Beemster voldoende weerstandsvermogen heeft opgebouwd om aan haar verplichtingen te kunnen voldoen.

Ontwikkelingen

De gemeente Beemster heeft haar beleid risicomanagement vastgesteld en zal ten minste eenmaal per jaar een risico-inventarisatie laten plaatsvinden. Beemster blijft aandacht besteden aan het beheersen van risico's en het verder ontwikkelen van risicomanagement binnen de organisatie. De Nota Risicomanagement is in 2018 in samenwerking met de auditcommissie geactualiseerd. De voornaamste aanpassing in het beleid is de rol van de gemeente Purmerend in relatie tot het risicomanagement. Helaas is het niet gelukt om deze rol op een goede manier in de organisatie van Purmerend in te bedden en zodoende een goede risico inventarisatie te maken.

Kengetallen

Met ingang van de opstelling van de begroting 2016 zijn gemeenten verplicht een vijftal kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing op te nemen. De invoering van de betreffende kengetallen heeft louter tot doel een beter inzicht te verschaffen in de financiële positie van de gemeente voor de vergelijking met andere gemeenten. Deze getallen dienen niet om tot een normering te komen (wat is goed, wat is slecht). Het gaat om de volgende kengetallen:

	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
1A. Netto schuldquote	60,3%	75,6%	69,9%	63,2%	57,3%	47,5%
1B. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	55,6%	70,6%	65,2%	58,7%	53,0%	43,3%
2. De solvabiliteitsratio	39,6%	33,4%	31,3%	33,0%	35,9%	39,7%
3. Grondexploitatie	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
4. Structurele exploitatieruimte	0,3%	-2,8%	2,0%	0,1%	0,1%	-0,4%
5. Belastingcapaciteit	113,6%	119,5%	121,6%	120,8%	120,0%	119,1%

Toelichting

1A. Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de totale schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

1B. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen, wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

De wijze waarop de netto schuldquote, gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden, wordt berekend, is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen (zie artikel 36 lid b en c BBV).

2. De solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

3. Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten. Voor de berekening van dit kengetal wordt de waarde van de niet in exploitatie genomen gronden en van de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken (ingevolge artikel 17, onderdeel c BBV) en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant dient ieder jaar te beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

4. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage.

5. Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het COELO publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met de gemiddelde WOZ-waarde in een gemeente. De belastingcapaciteit van de gemeente wordt daarom berekend door de totale woonlasten van een meerpersoonshuishouden in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 en uit te drukken in een percentage.

GEPROGNOSTICEERDE BALANS

Met het oog op een betere raming en beheersing van het EMU-saldo wordt in het nieuwe BBV een geprognosticeerde balans voorgeschreven en het meerjarig opnemen van het EMU-saldo in deze paragraaf. Met het opnemen van een geprognosticeerde balans in het kader van hoofdlijnen vernieuwing BBV, wordt meer inzicht verstrekt in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en in de financieringsbehoefte.

Activa (bedragen x € 1.000)	1-1-2019	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022
(Im-)materiele vaste activa	21.473	20.776	20.206	20.084
Deelnemingen	230	230	230	230
Verstreckte leningen	837	837	837	837
Totaal financiële vaste activa	1.067	1.067	1.067	1.067
Vorraden (incl. grexen)	0	0	0	0
Kortlopende vorderingen	2.234	2.210	2.123	2.111
Liquide middelen	0	0	0	0
Overlopende activa	265	255	236	251
BALANSTOTAAL DEBET	25.039	24.308	23.632	23.513
Passiva (bedragen x € 1.000)	1-1-2019	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022
Algemene reserve	3.192	2.886	3.437	4.297
Bestemmingsreserves	4.957	4.726	4.371	4.136
Totaal eigen vermogen	8.149	7.612	7.808	8.433
Vorzieningen	1.487	1.119	992	899
Totaal langlopende schuld	11.245	11.098	10.860	10.233
Kortlopende schulden	2.646	2.827	2.291	2.366
Overlopende passiva	1.512	1.652	1.681	1.582
BALANSTOTAAL CREDIT	25.039	24.308	23.632	23.513

3 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Onder onderhoud kapitaalgoederen wordt verstaan het geheel aan klein (dagelijks) onderhoud, planmatig (niet levensduur verlengend) onderhoud en levensduur verlengend(e) onderhoud/ investeringen aan gemeentelijke eigendommen. De volgende categorieën worden hierin onderscheiden: wegen, riolering, openbare verlichting, kunst- en waterwerken, groen, gebouwen en speelvoorzieningen.

De totale oppervlakte van de gemeente Beemster is 7.208 ha. Het totaal te beheren areaal aan openbare ruimte binnen de gemeentegrenzen is geïnventariseerd en verwerkt in de opgestelde integrale beheerplannen. Uitgangspunt voor de integrale beheerplannen is het voorkomen van achterstallig onderhoud, werken volgens vastgestelde kwaliteitsnormen en voldoen aan het gewenste beeldkwaliteitsniveau van de openbare ruimte, zoals dat door de raad is vastgesteld. Om het beheer en onderhoud van het areaal adequaat te kunnen uitvoeren, worden jaarlijks in de gemeentebegroting budgetten beschikbaar gesteld. In 2019 zijn de budgetten opgenomen, zoals die uit de beheerplannen naar voren zijn gekomen.

Per kapitaalgoed wordt ingegaan op het vastgestelde kwaliteitsniveau, de actualiteit van het onderhoudsplan, aanwezigheid van achterstallig onderhoud en de beschikbare middelen, alsmede eventuele reserves of voorzieningen. Bedragen die worden genoemd zijn exclusief btw.

Wegbeheer

De gemeente Beemster heeft circa 35 kilometer weg in haar beheer. Met een frequentie van circa drie jaar worden de wegen in detail door een onafhankelijk deskundige geïnspecteerd volgens de landelijke CROW-systematiek. De meest recente inspectie is verwerkt in het wegenbeheersysteem DIALOG Wegbeheer. Aan de hand van de inspecties worden de